

Uppsala kommun

Samråd om detaljplan för del av Berthåga kyrkogård, Uppsala kommun, Uppsala län

Kommunens ärendenummer: PBN 2023-000288

Redogörelse för ärendet

Kommunen har översänt rubricerat detaljplaneförslag för samråd enligt 5 kap 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, samt samråd om undersökning enligt 6 kap. 6 § miljöbalken. Detaljplanen utförs med standardförfarande.

Syftet med planförslaget

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en utvidgning av Berthåga kyrkogård. Utvidgningen innebär fler gravplatser för kistbegravningar, men också byggrätt för en byggnad avsedd för tvagning eller annat komplement till kyrkogårdens verksamhet.

Överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen bedömer att markanvändningen inte överensstämmer med översiktsplanens intentioner för området i den del som avser järnvägsreservatet. Länsstyrelsen bedömer att detaljplanen möjliggör för anläggningar som riskerar att förhindra, försvåra eller fördyra utveckling av ny järnväg.

Undersökning

Kommunen bedömer att förslaget inte innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen anser att det utifrån befintligt underlag inte går att utesluta att planens genomförande skulle kunna innebära betydande miljöpåverkan avseende miljökvalitetsnormer.

Frågor som bevakas av Länsstyrelsen enligt 11 kap 10 § PBL

Miljö kvalitetsnormer (MKN)

Länsstyrelsen bedömer att planområdet ligger inom tillrinningsområde via vattendrag för grundvatten.

Planbeskrivningen behöver kompletteras med en beskrivning av vad verksamheten med potentiella föroreningar kan ha för påverkan på både grundvatten och ytvatten.

Övriga rådgivande synpunkter

Fornlämningar

Området som berörs av detaljplanen är fornlämningsrik. Flera av dessa fornlämningar ligger också inom, eller angränsar direkt till, de i ärendet aktuella fastigheterna.

Länsstyrelsen kan konstatera att förändringarna av de i ärendet aktuella fastigheterna berör flera fornlämningar, L1941:239 och L1939:4449, som kommer att kräva arkeologiska insatser vid en framtida exploatering.

Länsstyrelsen vill därför framhålla 2 kap. kulturmiljölagens krav vid exploatering av fastigheter som omfattar fornlämningar. För att påskynda och förenkla handläggningen hos Länsstyrelsen bör de nya innehavarna av de i ärendet berörda fastigheterna redan nu informeras om behovet av arkeologiska insatser. Det berör i första hand de ytor som berörs av den planerade utvidgningen av Berthåga kyrkogård.

Länsstyrelsen bedömning är att hela den i ärendet aktuella fastigheten Hällby 7:4 och del av Berthåga 11:12 med Berthåga S:1 ska genomgå en fördjupad arkeologisk förundersökning.

Fastigheten Hällby 7:4 har redan berörts av en arkeologisk utredning steg 2. Då konstaterades närvaron av boplatlager (L1939:4449). Fastigheten angränsar i väster till grav- och boplatområdet L1941:2392. Målsättningen med en förundersökning på denna fastighet ska vara att avgränsa de två fornlämningarna på ett detaljerat sätt. Samtidigt ska en kostnadsberäkning upprättas för de

lämningar som berörs och måste tas bort inför det framtida brukandet av fastigheten som kyrkogård.

Den i ärendet berörda delen av fastigheten Berthåga 11:12 med Berthåga S:1 har inte berörts av någon arkeologisk utredning. Länsstyrelsen konstaterar att de delar av de berörda fastigheterna i väster angränsar eller omfattar delar av fornlämningen L1941:2392, ett grav- och boplatssområde. I Kulturmiljöregistret framgår att flera av de gravar som angränsar till åkermarken som planeras att exploateras är delvis förstörda. Här finns med andra ord flera gravar som är överplöjda och inte syns ovan mark.

Länsstyrelsen bedömning är därför att de berörda delarna av fastigheten Berthåga 11:12 med Berthåga S:1 ska förundersökas. Målsättningen med en förundersökning på denna fastighet ska vara att avgränsa fornlämningen L1941:2392 på ett detaljerat sätt. I samband med detta ska det också fastställas om det finns gravar eller andra fornlämningar under vad som idag är plöjd åkermark. Samtidigt ska en kostnadsberäkning upprättas för de lämningar som berörs och måste tas bort inför det framtida brukandet av fastigheten som kyrkogård.

Ansökan om ingrepp i fornlämning i form av förundersökningar görs via länsstyrelsen hemsidan under rubriken E-tjänster och blanketter.

Artskydd

Av planbeskrivningen framgår att planen inte berör 8 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen anser att det inte är tydligt hur denna bedömning gjorts då förekomst av fridlysta arter till synes inte är utrett.

Under genomförandet kan hänsyn behöva tas till fågellivet, särskilt vad gäller markhäckande fåglar på åkermarken. Länsstyrelsen anser att anläggningsarbetet ska anpassas i tid så att skada eller betydande störning undviks. Länsstyrelsen anser att detta ska framgå av planbeskrivningen så att det kan beaktas under genomförandet. Om denna skyddsåtgärd inte kan vidtas behövs närmare utredning och konsekvensbedömning inom ramen för planarbetet.

Samtliga vilda fåglar är fridlysta enligt 4 § artskyddsförordningen. Det innebär att det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,

3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) återupprätta populationen till den nivån

Naturvård

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver utreda om bäcken omfattas av generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11 § miljöbalken inom ramen för bedömning av planens förenlighet med 7 kap miljöbalken. Definitionen kan hittas i bilaga 1 till Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Åtgärder som kan skada naturmiljön inom ett sådant objekt är förbjudna. Det finns inte något uttryckligt krav på att dispens enligt biotopskyddsbestämmelserna ska ha inhämtats innan en detaljplan antas. Däremot kan det faktum att dispens saknas få betydelse för möjligheten att genomföra detaljplanen. Avsaknad av dispens kan även vara skäl för att ett beslut att anta en detaljplan upphävs av domstol, se mål nr P 2285-17 och P 6691-18. Mot bakgrund av ovanstående anser länsstyrelsen att planens förenlighet med det generella biotopskyddet ska hanteras under planprocessen och att eventuella dispensprövningar ska vara genomförda innan planen antas så att det inte uppstår hinder när planen ska genomföras.

Miljöbalkens (MB) bestämmelser gäller parallellt med PBL. Enligt 12 kap 6 § MB ska åtgärder som riskerar att väsentligt ändra en naturmiljö, och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser enligt MB, anmälas för samråd till tillsynsmyndigheten som i föreliggande fall är länsstyrelsen. Genom samrådsbestämmelserna beaktas hänsynsreglerna i 2 kap. MB. Detta sker bland annat genom att länsstyrelsen kan förelägga om att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön.

När en naturmiljö väsentligen förändras till följd av att en detaljplan upprättas anser länsstyrelsen att det är lämpligt att det i planhandlingarna beskrivs hur hänsynsreglerna i MB beaktas. Samrådsskyldigheten enligt 12 kap 6 § MB kan då anses vara uppfylld. Detta förutsätter dock att underlaget är tillräckligt. När planprocessen ersätter 12:6 samrådet kan det därför krävas mer långtgående redovisningar i planhandlingarna av hur naturmiljön

beaktas, jämfört med de planer som inte innebär risk för en väsentlig ändring av naturmiljön.

Av planbeskrivningen framgår att det inom planområdet finns ett mindre parti skogsmark och att detaljplanen reglerar markanvändningen så att skogsmarken fredas från byggnader, byggnadsverk och gravplatser. Skogsbyn är ofta värdefulla för den biologiska mångfalden. I planområdets östra kant rinner ett biflöde till Librobäcken. Vattendraget utgör enligt planbeskrivningen ett naturvärdesobjekt med hög naturvärdesklass. Naturvärdesobjektet består av en meandrande bäck med omgivande natur.

Om det planeras ingrepp i bäcken, strandszonen eller skogsmarken behöver detta föregås av naturvärdesinventering och konsekvensbedömning inom ramen för planarbetet. Det behöver även göras en konsekvensbedömning för naturmiljön avseende det som detaljplanen möjliggör inom området. Länsstyrelsen anser att det ska framgå av planhandlingarna vilka underlag som legat till grund för bedömning och eventuella utredningar ska bifogas. Om väsentlig påverkan på naturmiljön riskerar att uppstå till följd av planens genomförande, ska skyddsåtgärder vidtas för att säkerställa att detta undviks.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Olle Norqvist med planhandläggare Ida Larsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också naturvårdshandläggare Emilia Wolfhagen, vattenskyddshandläggare Jan Eckhäll och handläggare av fornlämningsfrågor Ulf Fransson medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på

www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Sändlista

Trafikverket

trafikverket@trafikverket.se